Budžet Grada Mostara 2027

Kontinuitet javnih usluga, mjerljivi rezultati i rodno odgovorno budžetiranje

Verifikovana i dopunjena verzija | stanje javno dostupnih podataka u septembru 2026.

GLAVNA PREPORUKA

Budžet za 2027. treba osigurati cjelogodišnje finansiranje predvidivih usluga, transparentno obrazložiti svako ukidanje ili smanjenje podrške, te uvesti pilot Rodno odgovornu budžetsku izjavu kao javni prilog Budžetu i izvještaju o izvršenju.

Sažeta odluka za Gradsko vijeće

Preći sa naknadnog spašavanja socijalno važnih mjera na unaprijed finansirane programe sa jasnim pravom, kriterijima, punim godišnjim troškom i javno mjerljivim rezultatom.

1. Šta je provjereno i šta dokument može tvrditi

Ovaj brief razlikuje četiri kategorije: potvrđeni budžetski podatak, potvrđenu javnu informaciju, analitički nalaz i preporuku. Usvojeni budžet pokazuje plan, a ne stvarno izvršenje. Zato se bez izvještaja o izvršenju ne tvrdi koliko je sredstava zaista potrošeno niti koliko je korisnika ostvarilo podršku.

Nalaz	Status provjere	Precizno tumačenje
Pomoć za novorođeno dijete: 450.000 KM u 2025; nema posebne gradske alokacije u 2026.	Potvrđen budžetskim tabelama [1][2]	Nije isto što i tvrdnja da porodice nemaju druge oblike podrške. Federalna mjera od 1.000 KM je odvojena mjera drugog nivoa vlasti [7].
Prvo stambeno pitanje mladih porodica: 300.000 KM u 2025; posebna alokacija nije pronađena u 2026.	Potvrđen budžetskim tabelama [1][2]	Zaključak se odnosi na kontinuitet gradske budžetske linije, ne na sve stambene politike ili pojedinačne grantove.
LAPZ: 200.000 KM u 2025. i 150.000 KM u 2026.	Potvrđen; nominalno smanjenje 50.000 KM ili 25% [1][2][6]	Povratak na 200.000 KM je zagovarački minimum. Realna vrijednost iz 2025. zahtijevala bi korekciju za inflaciju.
Subvencija privatnih vrtića nije prvobitno finansirana za cijelu 2026.	Potvrđen javnim odgovorom Grada prenesenim u medijskom izvještaju [4]	Sredstva su bila planirana do 1. septembra; nastavak je vezan za rebalans i preraspodjelu. To je rizik kontinuiteta, ne dokaz konačnog prekida.
GAP: posebna stavka u 2025. iznosi 0 KM; u 2026. nema jasnog zbirnog traga.	Prvi dio potvrđen; drugi je analitički nalaz [1][3]	Ne tvrdi se da nijedna GAP aktivnost nije finansirana, nego da ukupna izdvajanja i rezultati nisu javno objedinjeni.
Sigurna kuća: 25.000 KM u 2025.	Potvrđen budžetskim tabelama [1]	Nije objavljen obračun koji bi pokazao odnos gradskog izdvajanja i punog godišnjeg troška standardne usluge.

GRANICA DOKAZA

Za 2026. analiziran je usvojeni plan budžeta i javno dostupne informacije zaključno sa septembrom 2026. Usvajanje rebalansa ili objavljivanje novog izvještaja o izvršenju predviđa ažuriranje brojki i status mjera.

2. Ključni nalaz iz poređenja 2025. i 2026.

Budžet 2026. je ukupno veći i kapitalno ambiciozniji, ali je slabiji u kontinuitetu nekoliko direktnih podrški porodicama. Rizik nije samo u smanjenju ili odsustvu pojedinih stavki. Veći problem je što promjene nisu praćene javno dostupnom procjenom broja pogođenih korisnika, distributivnog efekta, zamjenskih mjera i rodnog uticaja.

Mjera	2025.	2026.	Zaključak za 2027.
Privatni vrtići	Oko 2,8 mil. KM prema javnoj objavi Grada; model 210 KM mjesečno po djetetu [3]	Prvobitno finansiranje do 1. 9. 2026; nastavak planiran kroz rebalans/preraspodjelu [4]	Planirati punih 12 mjeseci prema broju djece i ugovorenoj subvenciji, sa rezervom za promjenu obuhvata.
Novorođena djeca	450.000 KM [1]	Nije pronađena posebna gradska alokacija [2]	Nakon evaluacije mjere odlučiti o ciljanoj lokalnoj dopuni federalnoj pomoći ili javno obrazložiti drugi model.
Prvo stambeno pitanje	300.000 KM [1]	Nije pronađena posebna alokacija [2]	Vratiti samo uz socijalno i rodno osjetljive kriterije i praćenje vlasništva nad nekretninom.
LAPZ	200.000 KM [1]	150.000 KM [2][6]	Najmanje vratiti nominalni nivo iz 2025, a konačan iznos vezati za broj ciljnih korisnika i održano zaposlenje.
GAP	Posebna linija 0 KM [1]	Nema javno objedinjene finansijske mape [2][3]	Uz prioritetne mjere GAP-a prikazati budžetske pozicije, iznose, odgovorne službe i rezultate.
Sigurna kuća	25.000 KM [1]	Nije potvrđeno da je finansiranje zasnovano na punom trošku usluge	Objaviti godišnju procjenu troška, kapaciteta, zahtjeva i dana podrške; ugovoriti stabilno finansiranje.

3. Zašto su ove mjere rodno relevantne

Rodni učinak ne proizlazi automatski iz naziva budžetske stavke. Utvrđuje se podacima o tome ko koristi uslugu, ko ostaje bez nje, ko snosi dodatni trošak i da li mjera smanjuje ili povećava postojeću nejednakost.

- Predškolski odgoj: prekid ili rast cijene brige može uticati na radno vrijeme, zaposlenost i prihod roditelja koji preuzima najveći dio neplaćene brige. Rodni zaključak mora biti provjeren podacima o radnom statusu roditelja, a ne pretpostavljen.
- Novorođena djeca: troškovi trudnoće, poroda i ranog perioda brige imaju neposredan uticaj na ekonomsku sigurnost žena, ali model podrške treba razlikovati univerzalnu i dohodovno ciljanu pomoć.
- Stanovanje: bez podataka o prihodima domaćinstva i vlasništvu po spolu nije moguće utvrditi da li subvencija povećava stambenu sigurnost žena ili samo olakšava kreditno zaduženje bolje stojećih domaćinstava.
- Zapošljavanje: broj uključenih osoba nije dovoljan. Potrebni su kvalitet radnog mjesta, visina plate i status zaposlenja nakon 6 i 12 mjeseci, razvrstani po spolu i ciljnoj grupi.
- Nasilje: sigurna kuća je osnovna zaštitna usluga. Budžetska adekvatnost se procjenjuje prema stvarnom trošku, kapacitetu, zahtjevima, odbijanjima i danima pružene podrške.

4. Prioritetni paket za Budžet 2027.

Prioritet	Budžetski zahtjev	Obavezni pokazatelji	Status
Dostupna briga o djeci	Finansiranje subvencije za svih 12 mjeseci i plan širenja javnih kapaciteta.	Broj djece mjesečno; lista čekanja; cijena za porodicu; naselje; radni status roditelja u agregatu.	Preporuka; iznos se računa formulom.
Podrška nakon rođenja djeteta	Evaluirati mjeru iz 2025. i uvesti ciljanu lokalnu dopunu ako analiza pokaže nepokrivenu potrebu.	Broj prijava i korisnika; dohodovni razred; tip domaćinstva; odbijeni zahtjevi.	Preporuka; iznos nakon evaluacije.
Stanovanje mladih	Obnoviti mjeru uz bodovanje prihoda, djece, invaliditeta, samohranog roditeljstva i neriješenog statusa.	Prijave i odobrenja; prihod; tip domaćinstva; vlasništvo nad nekretninom po spolu.	Preporuka; referentno 300.000 KM.
LAPZ	Najmanje 200.000 KM, uz ciljeve zasnovane na strukturi nezaposlenosti.	Korisnici po spolu i ciljnoj grupi; trošak po održanom zaposlenju; status nakon 6/12 mjeseci.	Preporuka; +50.000 KM prema planu 2026.
Zaštita od nasilja	Finansiranje prema godišnjoj cijeni standardne usluge i realnoj potrebi.	Zahtjevi; smještaj; odbijanja zbog kapaciteta; dani podrške; trošak po korisnici.	Preporuka; potreban obračun pružaoca usluge.
Mentalno zdravlje žena	Prvo mapirati postojeće usluge i potrebe; zatim odlučiti o pilot-programu sa domovima zdravlja.	Obuhvat; vrijeme čekanja; završena podrška; upućivanje; zadovoljstvo korisnica.	Dodatna preporuka; nije izvedena samo iz budžetskog poređenja.
GRB sistem	Pilot Rodno odgovorna budžetska izjava uz Budžet i najmanje jedan izvještaj o izvršenju.	Udio relevantnih programa analiziranih po spolu; programi sa ciljem i rezultatom; korektivne odluke.	Provedba postojećeg cilja GAP-a kroz novi instrument.

5. Fiskalna procjena: šta se može izračunati, a šta još ne

Nema zbira mjera za koje ne postoje ulazni podaci. Zato se prikazuje kvantificirani minimum, ilustrativni scenarij kontinuiteta i formule za stavke koje Grad tek treba obračunati.

Mjera	Osnova obračuna	Dodatni teret prema planu 2026.	Nivo pouzdanosti
LAPZ	Povratak sa 150.000 na 200.000 KM	50.000 KM	Visok
Stanovanje mladih	Povratak na nominalni nivo 2025.	300.000 KM	Srednji: preporučeni iznos, ne procjena potražnje
Novorođena djeca	Ilustrativno vraćanje nivoa 2025.	Do 450.000 KM	Srednji: konačan iznos nakon evaluacije i izbora kriterija
Privatni vrtići	210 KM × broj subvencionirane djece × broj mjeseci [3]	Utvrditi u odnosu na osnovni plan 2026.	Formula pouzdana; broj korisničkih mjeseci nije konačno utvrđen
Sigurna kuća	Jedinični trošak × potreban kapacitet/dani podrške	Utvrditi	Nije moguće bez troškovnika i podataka o korištenju
Mentalno zdravlje žena	Dizajn i obuhvat pilot-programa	Utvrditi	Nije moguće prije mapiranja usluga

Mjera	Osnova obračuna	Dodatni teret prema planu 2026.	Nivo pouzdanosti
Rodna budžetska izjava	Rad službi + obuka + podatkovna podrška	Utvrditi	Ne pretpostavljati da je provedba potpuno bez troška

Kvantificirani scenariji: minimalni dodatni iznos koji se sada može navesti je 350.000 KM (LAPZ + stanovanje). Ilustrativni scenarij kontinuiteta iznosi 800.000 KM ako se doda i 450.000 KM za novorođenu djecu. Oba iznosa isključuju dodatna sredstva za vrtiće, sigurnu kuću, mentalno zdravlje i implementaciju GRB-a. Iznos od 800.000 KM je približno 0,5% ukupno planiranih rashoda Budžeta 2026. od 160,81 mil. KM [2].

VAŽNO

Ovi scenariji nisu konačan prijedlog ukupnog amandmana. Oni pokazuju red veličine samo za stavke za koje postoji referentni budžetski iznos. Konačan paket mora sadržati troškovnike i izvore finansiranja.

6. GRB: šta Mostar već ima i šta se tek uvodi

Rodno odgovorno budžetiranje (GRB/ROB) nije poseban budžet za žene niti automatska podjela sredstava 50:50. To je primjena rodne analize na prihode, rashode i rezultate kako bi žene i muškarci, uključujući različite grupe unutar njih, imali pravičan pristup javnim resursima.

6.1. Postojeći lokalni osnov

Gender akcioni plan Grada Mostara 2023-2027. već sadrži „Rodno-odgovornu analizu budžeta Grada Mostara“. U cilju 1.4 predviđa da Budžet Grada sadrži procjenu uticaja na ravnopravnost spolova i da izvještaj o izvršenju sadrži odgovarajuće informacije. GAP također zaključuje da bez podataka o prioritetima i korisnicima nije moguće utvrditi stvarni rodni uticaj programa [3, str. 12-13 i 31].

Zato nije precizno tvrditi da se o GRB-u u Mostaru ranije nije javno govorilo. Precizna tvrdnja glasi: GRB je već usvojeni cilj Grada, ali nije u potpunosti operacionalizovan kroz standardizovan, javno vidljiv dokument, povezane budžetske pozicije i sistem rezultatskih pokazatelja.

6.2. Šta je Rodno odgovorna budžetska izjava

Rodno odgovorna budžetska izjava je sažet dokument koji prati budžet i pokazuje: utvrđene rodne razlike, programe koji na njih odgovaraju, planirane iznose, korisnike, ciljeve i rezultate. OECD prepoznaje gender budget statements kao alat transparentnosti i odgovornosti, a PEFA okvir provjerava rodnu dimenziju budžetske dokumentacije, rezultata, izvršenja i zakonodavnog nadzora [9][10].

Nije utvrđeno da je Grad Mostar prema Zakonu o budžetima FBiH već obavezan objavljivati poseban dokument baš pod ovim nazivom. Zato se izjava predstavlja kao predloženi novi provedbeni instrument za ostvarivanje postojećeg cilja lokalnog GAP-a, a ne kao postojeća zakonski propisana forma [8].

6.3. Predložena odluka za 2027.

TEKST PREPORUKE ZA ZAKLJUČAK VIJEĆA

Gradsko vijeće uz Budžet za 2027. zadužuje organizacionu jedinicu nadležnu za budžet i finansije da, u saradnji sa gradskim mehanizmom za ravnopravnost spolova i budžetskim korisnicima, pripremi i objavi pilot Rodno odgovornu budžetsku izjavu. Izjava se objavljuje kao prilog Budžetu i najmanje jednom izvještaju o njegovom izvršenju.

6.4. Minimalni sadržaj izjave

Element	Šta mora sadržavati
Rodni problem	Dokazanu razliku u pristupu, korištenju, prihodu, vremenu brige, sigurnosti ili drugom relevantnom ishodu.
Početno stanje	Najnovije dostupne podatke razvrstane po spolu i, gdje je opravdano, dobi, invaliditetu, tipu domaćinstva i naselju.
Program i budžet	Naziv programa, budžetsku poziciju, iznos, izvor finansiranja i odgovornu službu.
Cilj i ciljana vrijednost	Mjerljivu promjenu koja se očekuje do kraja budžetske godine.
Output	Broj usluga, mjesta, subvencija ili korisnika.
Ishod	Promjenu dostupnosti, zaposlenosti, prihoda, sigurnosti ili drugog ciljanog stanja.
Izvršenje	Plan, potrošnju, broj korisnika i odstupanje od cilja.
Korektivna mjera	Šta će Grad promijeniti ako se cilj ne ostvaruje ili se pojavi negativan rodni efekat.

6.5. Pilot-obuhvat i pokazatelji

Za prvu godinu izjava treba obuhvatiti ograničen broj fiskalno i društveno značajnih programa: predškolski odgoj, lokalne mjere zapošljavanja, stambenu podršku, podršku roditeljima i djeci te zaštitu od nasilja.

Slab pokazatelj	Preporučeni pokazatelj
Broj analiziranih programa	Udio relevantnih programskih rashoda obuhvaćenih rodnom analizom.
Broj korisnica	Udio korisnica u odnosu na utvrđenu potrebu i prihvatljivu ciljnu populaciju.
Procenat potrošenog novca	Plan/izvršenje zajedno sa količinom usluge i jediničnim troškom.
„Dokaziv rodni učinak“ bez metrike	Promjena konkretno definisanog jaza u odnosu na početnu vrijednost.
Jednokratni izvještaj	Budžetska izjava uz plan i ažuriranje uz izvršenje, sa korektivnim odlukama.

7. Provedbeni plan

Rok	Aktivnost	Nosilac	Javni rezultat
Prije budžetskih instrukcija	Odabrati pilot-programe i podatke koje svaki korisnik mora dostaviti.	Finansije + mehanizam za ravnopravnost spolova	Dopunjena budžetska instrukcija.
Uz nacrt Budžeta 2027.	Objaviti prvu Rodno odgovornu budžetsku izjavu i troškovnike prioritetnih mjera.	Finansije + resorne službe	Izjava sa planom, ciljevima i iznosima.
Tokom javne rasprave	Predstaviti korisničke podatke, fiskalne scenarije i odgovore na prijedloge.	Grad + Gradsko vijeće	Zapisnik i obrazloženje prihvaćenih/odbijenih prijedloga.
Uz usvojeni Budžet	Ažurirati izjavu prema usvojenim amandmanima.	Finansije	Konačna izjava povezana sa budžetskim pozicijama.
Polugodišnje	Objaviti plan, izvršenje, korisnike, output, ishod i korektivne mjere.	Finansije + resorne službe	Javna tabela izvršenja.
Po završetku godine	Procijeniti rezultat i preporučiti promjene za 2028.	Grad + Gradsko vijeće	Godišnja evaluacija pilot-sistema.

8. Kontrolna lista za vijećnike i javnu raspravu

☐ Da li je za svaku godišnju uslugu osigurano finansiranje za svih 12 mjeseci?

☐ Da li je uz ukidanje ili smanjenje mjere objavljen broj korisnika, distributivni i rodni efekat te zamjenski model?

☐ Da li je federalna ili kantonalna mjera jasno odvojena od gradske odgovornosti?

☐ Da li budžetski iznos ima definisan output, jedinični trošak i ciljanu vrijednost?

☐ Da li su korisnički podaci razvrstani po spolu i drugim relevantnim obilježjima uz zaštitu privatnosti?

☐ Da li se uz izvršenje novca objavljuje i ostvareni rezultat?

☐ Da li je naveden izvor finansiranja za svaki amandman?

☐ Da li je predviđena korektivna odluka ako se cilj ne ostvaruje?

9. Metodologija i ograničenja

Analiza se zasniva na dokumentima Grada Mostara, važećem lokalnom GAP-u i LAPZ-u, federalnim propisima i međunarodnim okvirima za GRB. Budžetske brojke označene su kao potvrđene kada su pronađene u usvojenim budžetskim tabelama. Informacije o događajima nakon usvajanja Budžeta 2026. koriste javne objave Grada ili medijski prenesen pisani odgovor Grada.

- Budžet je planski dokument. Ne dokazuje izvršenje, broj korisnika niti rezultat.
- Nula se koristi samo kada je izričito prikazana ili kada je navedeno da posebna alokacija nije pronađena. Praznina ili nejasan trag ne tumače se automatski kao nula.
- Nedostatak javnog troškovnika ne dokazuje da iznos nije adekvatan; dokazuje da adekvatnost nije moguće nezavisno provjeriti.
- Rodni uticaj se ne pretpostavlja samo zato što je većina korisnika jednog spola. Potrebna je početna vrijednost, cilj i rezultat.
- Podaci zaključno sa septembrom 2026. ne uključuju dokumente koji eventualno budu objavljeni kasnije, uključujući rebalans ili nove izvještaje o izvršenju.

10. Zaključak

ODLUKA ZA 2027.

Grad Mostar ne treba samo vratiti pojedine budžetske stavke. Potrebno je za svaku važnu mjeru povezati problem, korisnike, puni godišnji trošak, budžetsku poziciju, rezultat i javno izvještavanje. Pilot Rodno odgovorna budžetska izjava je praktičan način da se već usvojeni cilj lokalnog GAP-a pretvori u provjerljiv budžetski proces.

11. Izvori

[1] Budžet Grada Mostara za 2025, Službeni glasnik Grada Mostara br. 7/2025; službeni PDF: https://www.mostar.ba/storage/2025/05/Budzet-2025-Sluzbeni-glasnik-Grada-Mostara-broj-7-2025.pdf

[2] Budžet Grada Mostara za 2026, Službeni glasnik Grada Mostara br. 7/2026, 3. 4. 2026; stranica Gradskog vijeća: https://www.vijece.mostar.ba/sr/preuzmite/sluzbeni-glasnik-bosanski-jezik/sluzbeni-glasnik-2026/broj-7-godina-xxii-mostar-03-04-2026-godine-bosanski-i-hrvatski-jezik

[3] Gender akcioni plan Grada Mostara 2023–2027, posebno str. 12–13 i cilj 1.4 na str. 31; dokument dostavljen za analizu.

[4] Hercegovina.info, „Grad Mostar: Za subvencije vrtića bi uzeli s plaća zaposlenika…“, 5. 8. 2026: https://www.hercegovina.info/vijesti/mostar/grad-mostar-za-subvencije-vrtica-bi-uzeli-s-placa-zaposlenika-pa-novac-vratili-rebalansom-koji-bez-sda-ne-moze-proci/260605/

[5] Grad Mostar, objava o ugovorima sa 14 privatnih vrtića za približno 1.200 djece i subvenciji od 210 KM po djetetu: https://www.mostar.ba/tag/subvencije/

[6] Lokalni akcioni plan zapošljavanja Grada Mostara 2024–2027 i Resursni centar Grada Mostara: https://resursnicentar.com/rezultati

[7] Vlada FBiH, Uredba o isplati novčane pomoći porodiljama za novorođeno dijete, iznos 1.000 KM: https://fbihvlada.gov.ba/bs/8-uredba-o-isplati-novcane-pomoci-porodiljama-za-novorodeno-dijete-u-federaciji-bosne-i-hercegovine

[8] Federalno ministarstvo finansija, Zakon o budžetima u FBiH, neslužbeni prečišćeni tekst: https://www.fmf.gov.ba/Content/Read/zakon-o-buzetima

[9] OECD, Gender budgeting i Best Practices for Gender Budgeting: https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/gender-budgeting.html

[10] PEFA, Supplementary Framework for Assessing Gender Responsive Public Financial Management: https://www.pefa.org/gender

[11] Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine 2023–2027, Agencija za ravnopravnost spolova BiH: https://arsbih.gov.ba/project/gender-akcioni-plan-bih-za-period-2023-2027-godine/

[12] Strategija razvoja Grada Mostara 2022–2027 i Dokument okvirnog budžeta Grada Mostara 2024–2026; dokumenti dostavljeni za analizu.